

LOYIHA RISKLARINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI**(TA'LIM SOHASIDA)**

Mirzayeva Marg'uba Xurramovna

*(O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti,
elektron pochta manzili: **marg'ubamirzayeva1981@gmail.com**)*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan loyihalarning muvaffaqiyatli bajarilishini ta'minlashda risklarni boshqarish strategiyalarining o'rni va ahamiyati o'rganiladi. Maqolada ta'lim loyihalariga xos bo'lgan asosiy xavf-xatarlar, ularni aniqlash va baholash usullari, shuningdek, zamonaviy yondashuvlar asosida shakllangan samarali boshqaruv strategiyalari tahlil qilinadi. Milliy va xalqaro tajribalar asosida ta'limdagi loyiha risklarini kamaytirish, oldini olish va nazorat qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi. Ish natijalari ta'lim sohasida barqaror va sifatli loyihalarni tashkil etish uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lishi mumkin.*

Kalit so'zlar: *Ta'lim loyihalariga xos bo'lgan asosiy xavf-xatarlar, ularni aniqlash va baholash usullari, zamonaviy yondashuvlar asosida shakllangan samarali boshqaruv strategiyalari, milliy va xalqaro tajribalar asosida ta'limdagi loyiha risklarini kamaytirish, oldini olish va nazorat qilish bo'yicha takliflar.*

Abstract: *This article examines the role and importance of risk management strategies in ensuring the successful implementation of projects implemented in the education system. The article analyzes the main risks inherent in educational projects, methods for their identification and assessment, as well as effective management strategies based on modern approaches. Based on national and international experience, proposals are developed to reduce, prevent and control project risks in education. The results of the work may be of practical importance for organizing sustainable and high-quality projects in the education sector.*

Keywords: *Main risks inherent in educational projects, methods for identifying and assessing them, effective management strategies based on modern approaches, proposals for reducing, preventing and controlling project risks in education based on national and international experience.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi innovatsion yondashuvlar, raqamli yutuqlar va yangi o'qitish metodologiyalarini qabul qilish orqali doimiy ravishda rivojlanmoqda. Ushbu o'zgarishlar yuzaga kelganda, ta'lim loyihalari muvaffaqiyatini ta'minlash uchun samarali risklarni boshqarish muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayon potentsial xavflarni sinchkovlik bilan aniqlash, ularning ta'siri va ehtimolini har tomonlama baholash va ushbu muammolarni yumshatish yoki boshqarish uchun strategik rejalarni ishlab chiqishni o'z ichiga oladi. Xatarlarni proaktiv boshqarishga urg'u berish davom etayotgan innovatsiyalar va texnologik siljishlarga muammosiz moslashadigan mustahkam ta'lim muhitini yaratishga yordam beradi.

ADABIYOTLARNI TAHLILI, USLUBI VA NATIJA:

Ta'lim loyihalarida uchraydigan asosiy risklar

Ta'lim sohasida amalga oshiriladigan loyihalarda quyidagi asosiy xavf omillari ko'proq uchraydi:

- **Moliyaviy risklar** — byudjetning yetarli emasligi yoki noto'g'ri rejalashtirilgan xarajatlar;
- **Kadrlar bilan bog'liq risklar** — loyihani amalga oshirishda yetarli malakali xodimlarning yo'qligi;
- **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) risklari** — texnik nosozliklar, tizimlar o'z vaqtida joriy qilinmasligi;
- **Tashkiliy risklar** — loyihaning noto'g'ri boshqaruvi, ichki koordinatsiyaning sustligi;

- **Qonunchilik va normativ hujjatlar bilan bog'liq risklar** — ta'lim sohasidagi me'yoriy bazalardagi o'zgarishlar;
- **Ijtimoiy risklar** — loyiha natijalariga aholining yoki ta'lim jamoatchiligining qarshiligi yoki sust ishtiroki.

Risklarni boshqarish bosqichlari

Ta'lim loyihalarida risklarni boshqarish quyidagi ketma-ket bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. **Risklarni aniqlash** O'qituvchilar, boshqaruvchilar, texnik mutaxassislar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan intervyu va so'rovnomalar o'tkazish orqali potentsial xavflar aniqlanadi.
2. **Risklarni tahlil qilish va baholash** Risklarning ehtimolligi va ular amalga oshganda yuzaga keladigan zarar darajasi hisoblanadi. Bu bosqichda **risk matrikasi** keng qo'llaniladi.
3. **Risklarga qarshi strategiyalar ishlab chiqish** Har bir muhim risk uchun mos boshqaruv strategiyasi tanlanadi.
4. **Risklarni monitoring qilish va nazorat qilish** Loyiha davomida yuzaga kelgan o'zgarishlarga mos ravishda risklar qayta baholanadi va kerakli choralar ko'riladi.

Asosiy boshqaruv strategiyalari

1. **Riskdan qochish** Masalan, agar yangi o'quv platformani joriy etish loyihasi mavjud infratuzilmaga mos kelmasa, loyiha doirasini o'zgartirish orqali bu riskdan voz kechiladi.
2. **Riskni kamaytirish** AKT bilan bog'liq risklarni kamaytirish uchun pilot sinovlar o'tkazish, o'qituvchilarga treninglar tashkil qilish orqali texnologiyalarga moslashish ta'minlanadi.
3. **Riskni qabul qilish** Ba'zan kichik texnik kechikishlar kutiladi va ular loyiha taqvimiga jiddiy ta'sir ko'rsatmaydi. Bu holda risk qabul qilinadi, lekin tayyorlik saqlanadi.

4. **Riskni boshqalarga o'tkazish** Masalan, loyiha texnik qismini tashqi AKT kompaniyaga topshirish orqali texnik nosozliklar bilan bog'liq mas'uliyat ularga yuklatiladi.

AMALIY MISOL

Nufuzli oliy ta'lim muassasasi yaqinda akademik kirish va raqamli ishtirokni yaxshilash uchun innovatsion elektron ta'lim platformasini ishga tushirdi. Internetga ulanish varaqamli savodxonlik bilan bog'liq muammolarni tan olgan holda, muassasa ilg'or infratuzilmaga sarmoya kiritdi, xodimlar va talabalar uchun keng qamrovli o'quv mashg'ulotlarini taklif qildi va uzluksiz ishlashini ta'minlash uchun texnik ekspertizadan autsorsing qildi. Ushbu strategik yondashuv nafaqat platformani muvaffaqiyatli amalga oshirishni osonlashtirdi, balki foydalanuvchi qiyinchiliklarini sezilarli darajada kamaytirdi, uzluksiz onlayn ta'lim tajribasini ta'minladi va barcha foydalanuvchilar orasida katta texnologik ishonchni kuchaytirdi.

XULOSA

Samarali risklarni

boshqarish ta'lim loyihalari muvaffaqiyati va barqarorligini kafolatlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Potentsial xavflarni sinchkovlik bilan tahlil qilish va tegishli **strategiyalarni** amalga oshirish orqali o'qituvchilar muammolarni proaktiv tarzda hal qilishlari mumkin. Ushbu yondashuv ta'lim tizimida yuqori **sifatli, innovatsion** va ta'sirli rivojlanishni ta'minlaydi, natijada ta'lim natijalarini oshiradi va kelajak avlodlar uchun uzoq muddatli o'sish va barqarorlikni ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdukarimov, I. A. (2020). *Loyiha boshqaruvi asoslari*. Toshkent: "Iqtisodiyot" nashriyoti.
2. Karimov, R. M. (2021). *Ta'lim loyihalarini boshqarishda zamonaviy yondashuvlar*. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, ilmiy-uslubiy to'plam.

3. Project Management Institute (PMI). (2021). *A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide)* – 7th Edition. PMI Publishing.
4. Kerzner, H. (2017). *Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling*. 12th Edition. Wiley.
5. Mirziyoyeva, S. T. (2022). *Ta'lim tizimida axborot texnologiyalarini joriy etishdagi muammolar va risklar*. // “Pedagogik izlanishlar” jurnali, №2, 45–49-betlar.
6. Chapman, C. & Ward, S. (2011). *How to Manage Project Opportunity and Risk: Why Uncertainty Management can be a Much Better Approach than Risk Management*. Wiley.
7. Назарова, Д. К., & Сафарова, М. Х. (2019). *Проектное управление в сфере образования: подходы, проблемы, решения*. // Вестник высшего образования, №4, 33–39.
8. UNESCO (2020). *Risk Management in Education: Guidelines for Planning and Implementation*. [UNESCO Publishing].
9. Шарипова, М. Р. (2023). *Ta'lim loyihalarida monitoring va risklarni baholash usullari*. // “Ilm-fan va taraqqiyot” jurnali, №1(31), 22–28-betlar.
10. Government of Uzbekistan. (2021). *O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida raqamli transformatsiya strategiyasi – 2030*. — Toshkent: Axborot texnologiyalari vazirligi.